

У загальному, уряду, з метою зниження рівня тінізації і досягнення його допустимої норми, необхідно пришвидшити кроки назустріч подоланню цих та інших проблем, які склалися в Україні і зробити їх ритмічно-постійними; розробити дієві програми боротьби з корупцією в органах влади та запровадити їх у дію; знизити рівень соціальної нерівності серед населення; усунути диспропорції в оплаті праці керівників, службовців і робітників; підвищити вплив соціальної сфери – охорони здоров'я, освіти... Не виключено, що для цього буде потрібно багато часу і зусиль, але подолання проблем тінізації дасть змогу вивести економіку України на світовий рівень і зайняти відведене їй місце.

Література

1. Шелудько Н.М. Проблеми тіньової економіки в Україні// Фінанси України. – 2002, № 9-С. 80-86.
2. Хугірний Тарас. Територія успіху?// Народне слово. – 29(248) 27 липня – 3 серпня 2005 р., С. 2.
3. Литвин Володимир. Час припинити шукати ворогів – без цього не зможемо знайти взаєморозуміння в Україні// Народна громадсько-політична газета. – 23 липня 2005, № 02 (002), С. 1-2.

УДК 658.331.101.38 (477)

Аспірі. І.Я. Лико – ДФА¹

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ВДОСКОНАЛЕННІ ЯКОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Проаналізовано різноманітність підходів до керування якістю на підприємствах провідних країн світу. Досліджено вплив якості продукції та якості праці на ефективність роботи підприємства. Запропоновано системний підхід до вдосконалення якості праці на підприємстві.

Doctorate I.Ya. Lyko – State Finance Academy

Quality control improvement in organization using systematic approach

Review of the main quality control strategies of the world spread organizations. Influence of product and work quality on the organization's economical and financial performans. Systematic method of organization's quality control has been presented.

На сучасному етапі в Україні відбувається процес переорієнтації системи виробництва на новий, якісно вищий, рівень світових стандартів. Цей процес передбачає зміни у самому відношенні працівників до праці та її якісного виконання. Що, своєю чергою, є основою до виходу підприємства на ринок з якісною, конкурентоспроможною продукцією.

В економічній літературі загальноновживаними є декілька понять якості продукції: якість продукції – це сукупність якостей виробу, які зумовлюють його здатність задовольняти певні потреби [1, ст. 10]; якість продукції – це сукупність якостей, які обумовлюють ступінь задоволення певних потреб у вигляді економічного результату у споживача з урахуванням суспільно-необхідних затрат [2]; якість продукції – це сукупність якостей та міра корисності

¹ Державна фінансова академія

продукції, яка зумовлює її здатність більш повно задовольняти суспільні й особисті потреби [3].

У Міжнародному стандарті ISO 8402 наведено таке визначення якості: "Якість – сукупність характеристик об'єкта, що стосуються його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби" [4]. У визначенні якості поняття потреб є вихідним. Їхні характеристики повинні відповідати характеристикам якості об'єкта і не поступатися характеристикам, визначеним стандартами. Проте, щоб підприємство працювало ефективно і фінансово стабільно, якість слід розглядати як систему, що є невід'ємним елементом у плануванні, виробництві та управлінні, тобто якість має стати принципом роботи підприємства, що охоплює не лише якість виробленої продукції, а й якість праці.

Аналізуючи досвід керування якістю у провідних країнах світу, можемо відзначити їхні провідні елементи. Проблема покращення якості на теренах США виникла із заповненням внутрішнього ринку товарів дешевою продукцією з Японії та Китаю, витіснивши цим продукцію вітчизняних виробників. Відповідно перед американськими підприємцями постало питання виведення власної продукції на рівень, що міг би скласти конкуренцію японським аналогам. Було запропоновано приділити увагу розвиткові таких проблем: мотивація робітників; гуртки якості; статистичні методи контролю; підвищення свідомості службовців і керівників; облік витрат на якість; програми підвищення якості; матеріальне стимулювання. Більшість американських фірм пішли шляхом жорсткого контролю якості виготовлення продукції з використанням методів математичної статистики, збільшення уваги до процесу планування виробництва в об'ємних і якісних показниках та удосконалення управління фірми загалом [5]. Визначальними рисами європейського підходу до вирішення проблем якості є законодавча основа для проведення всіх робіт, пов'язаних з оцінкою і підтвердженням якості; гармонізація вимог національних стандартів, правил і процедур сертифікації; створення мережі національних організацій і регіональної інфраструктури, уповноважених проводити роботи із сертифікації продукції та систем якості [6]. Японські підприємці, керуючи якістю, орієнтуються на постійне вдосконалювання процесів і поліпшення результатів праці у всіх підрозділах; орієнтація (насамперед) на контроль якості процесів виробництва, а не якості продукції; орієнтація на запобігання можливому допущенню дефектів; ретельне дослідження й аналіз проблем, які виникають за принципом потоку, що піднімається, тобто від наступної операції до попередньої; культивування принципу: "Твій споживач – виконавець наступної виробничої операції"; повне закріплення відповідальності за якість результатів праці за безпосереднім виконавцем; активне використання людського фактора, розвиток творчого потенціалу робітників та службовців [7].

Простежуючи взаємозв'язок між трудовою мотивацією та якістю праці, можемо зауважити, що, якщо на підприємстві низька якість праці прийнятна для керівництва, це перш за все негативно впливає на трудову етику та мораль працівників. По-друге, це знівечує зв'язок між докладеними зусиллями та оплатою праці. Сумарним ефектом є нищівний вплив на трудову мотивацію працівників, що відповідно відбивається на результативності праці.

Низька якість праці має всебічний негативний ефект на роботу підприємства (табл. 1).

Табл. 1. Вплив якості праці на роботу підприємства

	Грошові втрати	Втрати часу
Трудові ресурси	Заробітна плата Навчання, підвищення кваліфікації Понаднормові години Пошук висококваліфікованих кадрів Якість праці Плинність кадрів Продуктивність	Час вирішення конфліктів Час задоволення вимог Якість праці Плинність кадрів Продуктивність Брак
Основні засоби	Амортизація Ремонт Обслуговування	Час виробничого циклу Час експлуатації обладнання Удосконалення Ремонт Монтаж/демонтаж
Матеріали	Вартість основних матеріалів Вартість супутніх матеріалів Переробки Брак Вартість інвентарю	Переробка Постачання Збут Брак Повернення неякісного товару Якість основних матеріалів

Тому пропонуємо впровадження в управлінні підприємств системного підходу для забезпечення якості праці та якості продукції, що випускається. Для забезпечення системного підходу у вдосконалення якості на підприємстві необхідно:

1. Сформулювати основні засади якості праці на підприємстві.
2. Привести до єдиного бачення показники якості продукції, що випускається, з боку виробника та з боку споживача. Проаналізувавши, як даний рівень якості впливатиме на конкурентну здатність виробів та їх частки на ринку.
3. Розробити стратегію поетапного вдосконалення якості продукції, що випускається.
4. Сфокусувати роботу всіх відділів та рівнів організації на якісному виконанні праці. Виробити загальнопромислове рішення щодо постійного вдосконалення виконуваної праці.

Практичними кроками у стимулюванні працівників виконувати свою працю якісно є: 1) інформаційна відкритість; 2) існування зворотного зв'язку.

Інформаційна відкритість передбачає надання всім працівникам інформації про генеральну лінію підприємства, основні цілі та шляхи їх досягнення. Це дасть змогу інтегрувати зусилля кожного працівника для досягнення планових завдань, об'єднати працівників підприємства у відчутті особистої відповідальності за власне добро у контексті добра спільного. Для успішного впливу цього елементу важливо дотримуватися поетапності. Кожен етап повинен бути цілісною ланкою, яка слугує логічним поступом у загальному процесі досягнення кінцевої мети. Крім цього, обов'язково має існувати зворотний зв'язок, тобто звітування та підведення підсумків наприкінці кожного етапу. Таким чином формується довіра працівників до керівництва і бажання плідно співпрацювати.

Система атестаційного аналізу може стати вагомим підґрунтям для покращення якості праці на підприємстві, наслідком якої буде покращення якості продукції, що випускається. Своєю чергою, якість праці – це якість трудових ресурсів, а відповідно – навиків, вміння та трудова мотивація працівників.

За наявності на підприємстві неякісного виконання праці або продукції необхідно перш за все проаналізувати, що є причиною існування такого стану: відсутність трудової мотивації чи недостатній рівень кваліфікації для виконання поставленого завдання. За умови відсутності мотивації капіталовкладення у професійне зростання працівника будуть беззмисловими. Лише працівник із високою трудовою мотивацією може вважатися потенційним кандидатом для професійного зростання. Звичайно, маємо брати до уваги природні здібності та нахили працівника. З іншого боку, не підприємство, а людина є носієм і власником свого інтелектуального капіталу. Адже, якщо висококваліфіковані кадри залишають підприємство, основних втрат зазнає організація, а це кошти, які були спрямовані на вдосконалення майстерності чи поглиблення професійних знань працівників: стажування, курси підвищення кваліфікації. Тому метою управлінської політики підприємства має бути створення максимально сприятливих умов для цінних працівників, які б забезпечували повне використання їх інтелектуальних та професійних здібностей. Тобто, працівник лише тоді буде цінувати своє місце праці і виконувати свою роботу якісно, якщо з боку підприємства існуватиме потреба і зацікавлення у його освітніх та практичних знаннях та їх достойна оплата.

Управління якістю праці – процес тривалий та складний, але його результатом повинно стати утворення високоефективної конкурентоспроможної фінансово-економічної системи нашої країни.

Література

1. Муратов. Управление в малом бизнесе// Экономика труда. – 2000, № 3. – ст. 10.
2. Азгальдов Г.Г. Споживча вартість та її вимірювання /рос. мовою/ – М.: Економіка, 1971. – 167 с.
3. Бадалов Л.М. Економічні проблеми підвищення якості продукції./ на рос. мові/. – М.: Економіка, 1982. – 192 с.
4. Радянський енциклопедичний словник/ Під ред. А.М. Прохорова. 2-ге вир./на рос. мові/. – М.: Советская энциклопедия, 1982. – 1600 с.
5. P.M. Wright, R.A. Noe. Management of organization/ Boston.: Irwin McGraw – Hill, 1996. – P. 857. – 117-123 pp.
6. Покловський Р.Ю., Клияненко Б.Т., Мухопадов В.К. та ін. Якість продукції та ефективність виробництва: вимірювання, аналіз, резерви. – К.: Наук. думка, 1993.
7. Пронников В.А., Ладанов И.Д. Управление персоналом в Японии. Очерки. – М.: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1989. – 207 с.